

CULTURA I GUERRA (1936-1939)

En la nova situació sorgida com a resultat de la revolta dels militars i l'inici de la guerra, la Generalitat es convertí en el centre organitzatiu de la cultura catalana, adaptà les institucions existents a la nova situació i en creà de noves.

La Conselleria de Cultura organitzà els *Serveis de Cultura al Front*, que comprenien el *Servei de Biblioteques*, el qual, mitjançant bibliobusos, portava els llibres fins a la primera línia de foc, a les llars catalanes del front. El *Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya* era un organisme depenent de la presidència de la Generalitat, dedicat a la propaganda política, creat per decret del 5 d'octubre de 1936; publicava diàriament un *Comunicat de Premsa* ciclostilat, en set llengües, entre elles el llatí i l'esperanto; publicava també la revista *Nova Ibèria*, en català, anglès, francès i castellà, i *Amic* (1938), revista destinada als soldats. Edità els llibres *Poesia de guerra* (1938) i *Presència de Catalunya. Per al soldat català de l'exèrcit de la República* (1938). El comissari i motor de l'organisme fou Jaume Miravittles.

Els escriptors s'aglutinaren a l'entorn de dos grups sindicals: l'Agrupació d'Escriptors Catalans (AEC), adscrita a la UGT, i el Grup Sindical d'Escriptors Catalans (CNT).

L'organització més activa però, fou la *Institució de les Lletres Catalanes*, formada l'any 1937 a iniciativa de l'AEC, i el seu president era Josep Pous i Pagès. Edità llibres, la *Revista de Catalunya* (1938) i envià delegacions al PEN Club de París (1937) i de Praga (1938), a més a més participà en el II Congrés Internacional d'Escriptors Antifeixistes, celebrat a València el 1937.

EXISTEIX UNA CULTURA DE GUERRA?

La nova situació eixida de l'esclafament de l'intent colpista dels militars, comportà unes mesures de tipus revolucionari: creació del *Comitè de Milícies Antifeixistes*, com a forma de poder popular, i les col·lectivitzacions espontànies d'indústries i comerços que després seran avalades pel decret de Col·lectivitzacions i Control Obrer d'Indústries i Comerços (24 d'octubre de 1936).

És, doncs, en el si d'aquest context, que es debat la relació entre l'escriptor i la nova societat que s'està forjant. La pregunta a fer-se és la següent: quin tipus d'obra literària cal fer en la situació en la qual s'està vivint? Quin és el nou model

de cultura, de literatura, d'acord amb el procés de revolució social que s'ha iniciat?. Resumint, quina ha d'ésser la relació de l'escriptor amb la societat catalana d'aquell moment.

Dues línies d'interpretació distinta apareixen, que de fet són el trasllat al camp cultural del dilema, primer fer la guerra i després la revolució, o a l'inrevés; veurem com hi ha una posició superadora de tipus eclèctic.

Carles Riba és el representant de la tendència que opta per mantenir la continuïtat literària, per mantenir la normalitat en la producció, per tal d'assolir una cultura nacional normal. Carles Riba defensa aquesta tesi a *Literatura i grups salvadors* (*Revista de Catalunya*, abril 1938).

El metge sexòleg i militant de la CNT, Fèlix Martí i Ibàñez, a *Meridià* (11 març 1938) publica *Per a una cultura revolucionària*, en què postula una literatura feta al servei de la revolució social i destinada a les classes populars, autèntic motor dels canvis que s'han produït.

Així doncs, veiem que les dues tendències existents en el món cultural eren un reflex de la dicotomia present en el camp polític; malgrat tot existeix una posició intermitja representada per autors com J. Oliver, C.A. Jordana o Ll. Montanyà que, tot i acceptant la importància de la continuïtat cultural, creuen que cal crear una literatura d'acord amb la realitat del moment.

Apareixen en la creació literària de l'època obres apologetiques de la nova situació, *Poesia de guerra* (1938) dels *Serveis de Cultura al Front*. Experiències viscudes al front, *Unitats de xoc* de Pere Calders o la *Fam* de J. Oliver, d'anàlisi dels fets de juliol i de la marxa de la revolució des d'una òptica institucional.

Podríem dir, però, que no hi ha una modificació dels cànons estètics, que l'obra que es produeix va adreçada fonamentalment a l'educació política de les classes populars o de cara a les necessitats de la guerra. Potser el poc temps de marge que tingueren els escriptors, no els permeté d'elaborar una literatura revolucionària; a més a més, si a això afegim la duresa de les condicions de vida de la població, escassetat de queviures, bombardeigs o el trasllat de força escriptors al front, sembla lògic que davant d'aquest cúmul de dificultats només es pogués elaborar una literatura de propaganda al servei de la victòria en la guerra, no una cultura superadora dels esquemes propis de la cultura burgesa existent abans del 19 de juliol de 1936 (1).

L'EXEMPLE DEL TEATRE.

Podem dir, en línies generals, que malgrat escadusseres excepcions, la nova situació no comportà una renovació dels repertoris, o una millora artística; sovint se segueix amb la mateixa programació d'abans d'esclatar la guerra. Mirem d'analitzar amb un cert detall quina és la situació real.

El govern de la Generalitat crea la Comissaria d'Espectacles de Catalunya, i en nomena comissari Josep Carner i Ribalta, persona que havia treballat a Hollywood i tenia una notable experiència en el món dels espectacles; es nacionalitzà el Teatre del Liceu, així com el teatre Poliorama i també el Palau de la Música Catalana.

Cal remarcar que el sector dels espectacles quedà en mans del Sindicat Únic d'Espectacles de la CNT; aquest organisme ultra no tenia cap voluntat de catalanitzar els espectacles, va conservar els esquemes estètics, ètics de la pre-guerra, és a dir, el vodevil, la revista i el teatre burgès.

Quan, convidat pel comissari d'Espectacles de la Generalitat, J. Carner-Ribalta arriba a Barcelona, el desembre de 1936, Erwin Piscator, el conegut director teatral alemany, creador del concepte del teatre com a arma política, que ell desenvolupà com a director, no s'està de desqualificar la gestió de la CNT. Remarca la necessitat *d'anar a la mobilització total de l'art al servei de la revolució proletària*, es queixa del fet que *malgrat uns esforços de gran mèrit, els teatres de Barcelona no s'han col·locat encara a l'altura de la situació, segueix dient ens plau de remarcar una vegada més que l'art dramàtic ha d'ésser depurat de les influències perniciosos dels costums burgesos, i anar amb gran audàcia a les grans realitzacions que el públic espera.* (2)

S'estranya, atesa la importància de batre el feixisme, de la poca atenció que s'ha donat fins ara al teatre com a arma de propaganda. Aquesta és la trista situació que assenyala E. Piscator, cinc mesos després de començada la guerra, per les discrepàncies entre J. Carner-Ribalta i el Sindicat d'Espectacles de la CNT, que no acabava d'entendre la qüestió i valorava només els beneficis de taquilla. El comissari d'Espectacles deixà el càrrec i s'exilià.

La CNT duu a terme una reforma econòmica dels espectacles, eliminació del vedetisme, igualació dels sous, centra la seva preocupació fonamental en l'aspecte econòmic, els espectacles esdevenen una notable font d'ingressos per a les despeses de guerra, però oblida el canvi cultural del teatre, del cinema, la seva transformació en eines a favor de la revolució, segueix permetent el manteniment ideològic d'una temàtica, estètica i dramàtica burgesa.

Així, a la cartellera de la Barcelona de després de juliol de 1936, hi veiem:

Teatre Poliorama: E. Borràs. *Terra Baixa*. A. Guimerà.

Teatre Romea: Companyia Vila-Daví. *Marieta Cistellera*, comedieta clàssica.

Teatre Espanyol: el vodevil, *Aquesta és la que fa tres*.

Teatre Barcelona: *Dueña y señora*, comèdia castellana.

Teatre Nou: L'opereta, *Cançó d'amor i de guerra*, de V. Mora.

Davant d'aquesta realitat el 10 de desembre de 1936, en una roda de premsa, E. Piscator diu: *L'art teatral, sobretot, és una arma; hauríem de llançar cartells*

al carrer amb el text: 'Hom pot disparar amb cultura i amb art, com a canons'. Si els vostres escriptors actuals no poden o no volen crear el repertori que convé, que deixin pas als inèdits, cal que aquests portin a l'escena els temes candents, plantejats per les circumstàncies. Si no hi ha autors, adopteu les obres estrangeres que s'ho valguin. Cal anar a una mobilització de totes les arts.

Existeix, de fet, un intent en la línia assenyalada per E. Piscator, el nucli editor de TIR (Teatre Internacional Revolucionari).

EL TEATRE AL FRONT.

En Josep Reniu i Calvet, nascut a Mataró el 29 de setembre de 1914, és un home d'una vitalitat desbordant i d'una extraordinària curiositat que, junt amb la seva afabilitat, el fan de tracte molt agradable. Vinculat a l'ERC durant la guerra, participà en els *Elencs de Guerra del Teatre de Campanya de la 31 Divisió*, a la qual ell estava adscrit; abans d'esclatar la guerra havia format part del grup de teatre de la *Unió de Cooperadors* i després del grup de la *Societat Iris*. Deixem que sigui ell mateix qui informi de quina fou la seva actuació: *Els 'Elencs de Guerra' -diu-, consistien en un grup de soldats i oficials que representaven obres teatrals, en la línia del front, amb la finalitat de distreure i elevar la moral dels combatents. Jo allà feia d'intèrpret, de director i de rapsode, recitava Hernández, García Lorca, R. Alberti. Sovint les obres les escrivien els mateixos soldats, i a la nit penjàvem una manta d'arbre a arbre, i allí les representàvem, a la llum dels fanals.*

Els grups de teatre amateur de Catalunya estaven integrats dins la *Federació Catalana de Societats de Teatre Amateur*, adherida al *Comite International pour les Theâtres Populaires*. Un dels membres del Consell Directiu de la *Federació Catalana de Societats de Teatre Amateur* fou Claudi Fernàndez i Castanyer, que fou escollit per la Generalitat com a secretari general, per tal de formar els *Elencs de Guerra* el juliol de 1936; començaren a funcionar el febrer de 1937, impulsats, des de la Generalitat, pel conseller de Cultura Ventura i Gassol.

Josep Reniu ens explica com fou cridat del front per en Claudi Fernàndez, per tal de fer el paper d'un oficial italià feixista, en l'obra de teatre *Un dia de novembre*, de J. Roig i Guivernau. Els assajos es feren al Casal Francesc Macià de Barcelona. Actuà també a Mataró als hospitals de sang dels Salesians i de Valldemia.

De la propaganda de l'època reproduïm:

Diumenge 8 de maig de 1938. Teatre Català de la Comèdia, a un quart d'onze del matí, 'Elencs Catalans de Guerra'. De la 'Federació Catalana de Teatre Amateur', patrocinada per la Generalitat de Societats de Catalunya.

Estrena de les tres obres premiades en el 'Concurs d'obres de cara a la guerra':

- *Un dia de novembre, de J. Roig i Guivernau.*
- *Nadal en temps de guerra, de Lluís Capdevila.*
- *Comiats a trenc d'alba, de Ramon Vinyes.*

Ramon Vinyes i Cluet (Berga 1882 - Barcelona 1952). És, sens dubte, un berguedà universal. Gabriel García Márquez evoca la seva personalitat com el *sabio catalán* a *Cien años de soledad*. Es traslladà a Barranquilla (Colòmbia) on exercí un notable mestratge intel·lectual. Retornat a Barcelona, s'afilià al Sindicat d'Escriptors i va escriure *Ideologia i barbàrie dels rebels espanyols*. *Comiats a trenc d'alba* tracta d'un grup de persones condemnades a mort. Després de 1939 retorna a Colòmbia on, enmig del reconeixement oficial, segueix la seva tasca pedagògica.

De fragments de cartes d'en Josep Reniu, referents a la seva activitat teatral a la 31 Divisió, hi llegim:

Des de Siétamo, el 18 de gener del 1938 he estat nomenat Director de la Companyia de Teatre de Guerra de la 31-Divisió. La meua obra guanyadora del Premi del Concurs del Quart Batalló, no la vaig titular la 'Batalla' sinó 'El poder de la sang'.

Montflorite (Osca 15 d'octubre 1937).

En aquesta festa participaren: un violinista, pianistes, barítons, 2 pallassos i jo com a rapsode, vaig recitar la poesia d'Eliseu Sala 'Oda a la lluita', acompanyada al piano de música composta per ell mateix. També vaig recitar 'El xiprer de Gernika' de Vidal i Gombau, 'La casada infiel' de G. Lorca, 'El crimen fue en Granada' d'A. Machado, i 'defensa de Catalunya' de R. Alberti.

Veiem, doncs, com el teatre de guerra incorpora elements propagandístics en favor de la causa republicana, en la voluntat d'elaborar un teatre de guerra.

EL CINEMA.

En el camp del cinema s'esdevé el mateix procés que ja hem analitzat, és a dir, llevat d'alguns documentals propagandístics de *Laia Films*, òrgan del departament de Cinema, del Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya, com *Un dia de guerra al front d'Aragó* (1936) durada 10 minuts, *Escoles Noves* (1937), *Refugiats de guerra* (1936) durada 10 minuts, *Transfusions de sang al front* (1937) *Laia Films*, *Pirates de l'aire* (1937) 7 minuts.

A part d'aquest cinema documental, reflex de la realitat del front i la reraguarda, la programació habitual a les pantalles seguí essent la de films anglesos o americans, amb la temàtica totalment allunyada de la realitat o totalment banal; sense més comentari incloem aquesta programació amb les seves dates.

C.N.T.

SINDICAT UNIC D'ESPECTACLES PÚBLICS

A.I.T.

BARCELONA

TEATRE CINEMA CLAVE

Diumenge, 25 juliol de 1937

FORMIDABLE ESDEVENIMENT TEATRAL

COMPANIA SOCIALITZADA DE COMEDIA CATALANA

Responsable

PIUS DAVI

MARIA VILA

Esquina de la comedia internacional en tres actes, de Francisco Penabaz.

Angèlica Grelot
(Estrella de moda)

Esquina del poema en tres actes de Justo M. de Siquero.

♦ DESITJADA ♦

CINEMA MODERN

Dissabte i Diumenge, 24 i 25 juliol de 1937

El formidable Boris Karloff en

Horror en el cuarto negro

Grace Moore i Francis i Tonia en la gran pel·lícula

La Princesa Encantadora

Clourà el programa un film de Dibuxos Animats

TEATRE MONUMENTAL CINEMA

Dissabte i Diumenge, 24 i 25 juliol de 1937

La alegre mentira
(en espanyol)

Genial creació de Francis Lederer i Frances Dee

Soldado profesional

(en espanyol)

per Freddie Bartholomew, Victor Mc Lagen i Glòria Stuart

Clourà el programa un film de dibuxos animats

CINEMA GAYARRE

Dissabte i Diumenge, 24 i 25 juny de 1937

Adaptació a Leslie Howard i Boris Devis en el gran film

El bosque petrificado

No ceixeu de veure a Warner Baxter i Ann Loring en el film

Joaquín Murciea
(en espanyol)

Clourà el programa un film de Dibuxos Animats

Al *Llibertat* número 275, corresponent al dijous 10 de juny de 1937, podem llegir dues columnes signades per *Observer* amb l'encapçalament: *El cinema i la Revolució, de mal en pitjor*. Diu l'articulista: *Ahir assistírem al cinema Gayarre a la projecció del film 'Barrios Bajos', francament hem de dir que si 'això' és el 'cinema revolucionari', val més que pleguem, car 'Barrios Bajos' és una indecència en tots els conceptes, èticament, literàriament, artísticament, etc. Quan revolucionàriament s'han fet pel·lícules de tant valor educatiu com les soviètiques, sortir avui amb un 'Barrios Bajos' infectes, és no estar a l'alçada de la Revolució i prendre el pèl al públic.*

LA CULTURA A MATARÓ.

En el panorama cultural de Mataró de l'any 1937, hem de remarcar l'exposició de fi de curs de l'Escola d'Arts i Oficis. El director de l'escola, senyor Massuet, i el secretari, senyor Coma, expliquen al redactor de *Llibertat*, de 3 de juliol de 1937, com el curs s'ha desenvolupat de forma profitosa, malgrat que ha començat a les darreries de gener. Parla de l'alumnat, d'un total de 278 alumnes, hi ha 167 nois i 54 noies refugiades, junt amb les matèries que s'imparteixen i els alumnes de cadascuna d'elles:

Pintura al natural, senyor Estrany; Arts Decoratives i Aplicades, senyor Bas: 81 alumnes; Dibuix Lineal, senyor Vila: 16 alumnes; Música, senyor Llorà: 18 alumnes; Labors, Tall i Confecció, senyores Barbena i Buxaderes: 51 alumnes; Mecànica i Electricitat, 80 alumnes; Ebanisteria i Fusteria, 14 alumnes.

Aquests dos últims ensenyaments estan dividits en cursos i assignatures, competint als senyors Massuet i Gallifa, enginyer i arquitecte, respectivament, la explicació de la Tecnologia electro mecànica i de la Tecnologia de la Construcció; al senyor Banet, mestre titular els cursos preparatoris; al professor senyor Vila, el dibuix lineal i als professors senyors Rodon, Clariana i Herrero l'ensenyament pràctic.

Amb aquest text volem recollir aquelles manifestacions culturals que són, diríem, de cultura seriosa, en el sentit de més acadèmiques.

Malgrat la situació d'excepcionalitat com a conseqüència de la guerra, la voluntat de millorament cultural i el delit de saber, herència d'aquells ateneus obrers, on es formaven els obrers, segueix vigent. És per això que el juliol de 1937 s'organitza un *Curset de Cultura General*, del qual podem llegir l'anunci al *Llibertat*:

El nostre Institut de 2.ºn Ensenyament en concordança amb el disposat pel Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts i d'acord amb aquesta Conselleria de Cultura, ha organitzat un Curset de cultura general destinat d'una manera especial a la formació i perfeccionament cultural dels nostres obrers.

Aquest Curset tindrà lloc a l'Institut durant dos mesos i començarà el dia 21 de juliol i constarà de les següents matèries:

Llengua Castellana (Llengua, interpretació i redacció), per Matilde Folch i Guimerà.

Nocions d'Història, per Maria Celma i Villares.

Geografia Econòmica, per Francesc Prat i Puig.

Nocions d'Economia, per Enric Diez-Canedo.

Matemàtiques Elementals, Manuel Oliveras i Dalmau.

Nocions elementals de Física i Química, per Francesc Folch i Solé.

Dibuix, per Antoni Rodríguez i Luna.

Nocions de Ciències Naturals, per Manuel Cortit i Ferrer.

L'horari serà fixat una vegada feta la inscripció, procurant que sigui compatible amb les hores de treball.

Les matèries amb les quals s'ha ampliat són les següents:

Llengua Catalana (ortografia, Gramàtica, redacció), per Maria Celma i Villares.

Literatura Catalana, per Julià Gual.

ELS LLIBRES.

Volem comentar, encara que només sigui de passada pel fet de ser molt conegut, el llibre de Joan Peiró, *Perill a la reraguarda*, recull d'articles publicats al diari *Llibertat* de Mataró i dos editats a la *Rambla* de Barcelona. Ens estalviarem de comentar aquesta obra publicada l'octubre de 1936, i de la qual es feren tres edicions, ja que el Patronat Municipal de Cultura de Mataró ha publicat una edició facsímil del llibre amb un pròleg explicatiu de Pere Gabriel.

L'abril de 1937 surt a la llum el llibre *El món per un forat* (impressions de tothora) per Jaume Capdevila i Damunt, amb pròleg de Julià Gual, impremta Minerva, Mataró 1937, 224 pàgines.

En el pròleg, J. Gual ens diu: *Aquest és un llibre d'humor, i és que l'humor predisposa per ell mateix a l'equilibri natural sense sectarisme. Aquest és un llibre que en ésser agre, és una mica amarg, no podia ésser altrament, doncs el seu autor amb l'afany d'explicar-se quelcom dels misteris de la seva vida amarga, ha anat pel món constatant de deducció en deducció, d'explicació en explicació, la raó d'ésser de les coses, i ha vist caure als seus peus les grans imatges que li foren mostrades a respectar. Jaume Capdevila, fill del cor mateix del camp de Tarragona, ens ha arribat a Mataró via Madrid, ell és un autodidacte autèntic, sense cap disciplina d'estudi ni d'universitat, pertany a aquesta generació d'homes que tenen trenta anys, la qual escampada pels carrers de Catalunya, ha salvat la gran unitat de l'esperit, gràcies precisament a l'audàcia incontrolada de l'única cosa que ha fet fort el lligam: la fidelitat més espiritual que efectiva a la llengua. J. Capdevila, des de l'ullera del seu forat, ha furgat en les misèries de la vida, passades pel filtre de l'humor, amb una bona dosi d'amenitat i enginy, estalviant-se així de fer-se pesat, és doncs, un llibre llarg que es troba curt.*

Seguint amb els llibres, quedem admirats de l'existència de cinc biblioteques públiques en el Mataró d'aleshores, i com els horaris fins a les onze de la nit indiquen un interès clar per la lectura i l'estudi.

BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES

De la Societat IRIS (Melcior de Palau, 25): Oberta els dies feiners del dilluns al divendres, de 8 a 10 de la nit, dissabtes i dies festius de 6 a 8 del vespre.

De la Societat ATENEU (Melcior de Palau, 3): Horari: Dies feiners, de 8 a 10 de la nit; dissabtes de 4 a 7 de la tarda i de 9 a 11 de la nit i diumenges i dies festius, de 11 a 1 del matí i de 6 a 8 del vespre.

De la CAIXA D'ESTALVIS (Plaça de la Llibertat): Hores de lectura: Dies feiners, del dilluns al dissabte, de onze a una del matí i de dos quarts de 6 a dos quarts de nou del vespre. Resta tancada els diumenges i festius.

De la SOCIETAT MODERNA FRATERNITAT (Ciutadans, 22 i Cuba, 47): Oberta de dilluns a divendres, de 8 a 10 del vespre, i els dissabtes, de 4 a 6 de la tarda.

Del SINDICAT ÚNIC DE LA INDÚSTRIA TÈXIL I ANEXES (Francesc Ascaso, 10 bis): De dilluns a divendres, de dos quarts de 7 a dos quarts de 9 del vespre. Dissabtes, de les 5 de la tarda a dos quarts de 9 del vespre.

Recull d'algunes pel·lícules i espectacles a Mataró durant l'any 1937.

Agustí Barrera i Puigví

NOTES.

- 1.- Bona part de la informació ha estat extreta del treball de M. CAMPILLO *La literatura durant la guerra civil a Història de la literatura catalana*, fascicle núm. 1
- 2.- *Piscator i l'art dramàtic a Mirador*, 17 de desembre de 1936.

O.N.T.

SINDICAT UNIC D'ESPECTACLES PÚBLICS

MATARÓ

A.L.T.

TEATRE : CINEMA : CLAVÉ

Dues grans funcions de comiat que la primeríssima companyia HERRERO - GLITART dedica al públic de Mataró Dues funcions de sorollós èxit. - Gran homenatge a totes les actrius de la Companyia.

Diumenge, dia 10 de gener del 1937 - Tarda, a dos quarts de 5

El famós drama en 3 actes i en prosa del genial JACINT BENAVENTE.

"LA MALQUERIDA"

Creació personal de la gran actriu ANTONIA HERRERO

Nit, a dos quarts de 10

"LA PRISIONERA"

Magistral interpretació - Creació de Antonia Herrero i Enric Guitart - Acurada presentació - Grandíssim èxit.

Nit: Extraordinari fi de festa, prenent-hi part la majoria d'artistes de la Companyia. Recital de poemes per M. de Castro, E. Guitart i A. Herrero

Teatre Monumental Cinema

Programa per als dies 9 i 10 gener

Pánico en el aire

Ann Sothern - Lloyd Nolan - Douglas Aumbrille. Un tema grandíssim vist des d'un angle. Nou i emocionant.

Candidata a millonaria

EN ESPANYOL

Carole Lombard - Fred Mac Murray. Una petició d'ambient i ritme absolutament modern que ens revela la vida d'una manicurera d'un gran hotel.

Clourà el programa un film de DIBUIXOS

Cinema Gayarre

Programa per als dies 9 i 10 gener

Resparació de l'eminent Silvia Sidney en una història d'amor extraordinària original

Mary Burns Fugitiva

EN ESPANYOL

Marido y C.

Robert Montgomery - Helen Hayes. Un film ple de simpatia i de bon humor

Clourà el programa un film de DIBUIXOS

Cinema Modern

Programa per als dies 9 i 10 gener

La Familia Dressel

EN ESPANYOL

Un film fet per ésser vist per tots els amants de la pantalla.

Bosambo

Un film realitzat a la jungla africana.

El desit d'unes tribus en mans d'un blanc

Clourà el programa un film de DIBUIXOS

O.N.T.

SINDICAT UNIC D'ESPECTACLES PÚBLICS

A.I.T.

MATARÓ

Teatre MONUMENTAL Cinema

GRANDIOS ESDEVENIMENT TEATRAL
a càrrec de la COMPANYIA SOCIALITZADA de Comèdia Castellana
de **ELOISA MARISCAL** — Primer actor: **PAU ROSSI**
Diumenge, dia 3 de gener del 1937

Tarda a dos quarts de cinc,
Estrena de la preciosa comèdia en tres actes original de L. Navarro i A. Torrado
SIETE MUJERES
Magnífica creació de la gran actriu Eloisa Mariscal i tota la Companyia
FI DE FESTA: Recital de poemes per Eloisa Mariscal

Nit, a dos quarts de deu,
Estrena de la comèdia en tres actes original del notable escriptor Enric Suñer de Duza

Ha entrado una mujer
FI DE FESTA amb recital de poemes per Eloisa Mariscal.

CINEMA GAYARRE

Programa per als dies 2 i 3 de gener 1937

LA SUBLIME MENTIRA
Pauline Lord - Basil Rathbone — Un assumpte ple de situacions emocionants amb una interpretació perfecta.

Mi novia está a bordo
Robert Young - Evelyn Venable - R. Denny — Un film divertit i de gran comicitat.

MADRID. TUMBA DEL FASCISMO
Interessantíssim reportatge del moment.

EL GUAPO DE LA FERIA, del celebrat «Popeye».

CINEMA MODERN ♦ TEATRE CINEMA CLAVÉ

PROGRAMA PER ALS DIES 2 I 3 DE GENER DEL 1937

Un fet històric i dramàtic, autènticament veridic, arrancat de la història dels Estats Units
en espanyol — **WARNER BAXTER i GLORIA STUART** — en espanyol

PRISIONERO DEL ODIO

BRINDEMOS POR EL AMOR

Nino Martini i Anita Louise

O.N.T. **SINDICAT UNIO D'ESPECTACLES PÚBLICS** **A.I.T.**

NATARÓ

TEATRE MONUMENTAL CINEMA

Calendari program de Cinema | Vençutats per Mercader | Diumenge 13 i 14 març 1937
Dissabte a les 9 del matí - Diumenge a les 4 de la tarda i a les 9 de la nit

PROGRAMA

ISA NOARBE
Bella i recitadora ballarina

CHELMY
El bromista més bromista

Mr Tony Caproni
Famosos clowns

Hermanas Iberia
Joves i recitadores ballarines

ORQUESTRA DEL SINDICAT

MARI MERCE
Bella i elegant cançonista

BLAS WILSON
Formidable parella de ball

TANI ZERJA
Estilista argentina

JULITA SUAREZ
Vedette. Estrella de la cançó

ORQUESTRA DEL SINDICAT

CINEMA MODERN

Dissabte i diumenge, dies 13 i 14 de març del 1937

Antonio Serrano i Lluïsa Maria Morales, en

Madre querida

Solament l'inspiració d'un home podia portar a la pantalla un drama tan intens per admiració de les dones

Casita de aguilas

William Boyd - Jimmy Ellison - William Farnum
Film de cow-boys i costums de l'oest

Clourà el programa un film de dibuixos animats de Betty Boop

Agua, jabón y cepillo

TEATRE CINEMA CLAVE

Dissabte i diumenge, dies 13 i 14 de març del 1937

El último pagano

Un poema de ternura
protagonitzat per Mala i Lolus,
eis inoblidables actors nadius d'Esquimo.

La chica del Coro

Ann Sothorn - Ralph Bellamy

Clourà aquest atractiu programa el film de dibuixos en colors

Los niños en el zapato

CINEMA GAYARRE

Dissabte i diumenge, dies 13 i 14 de març del 1937

CATALINA

EN ESPANYOL

Per FRANCESCA OAAAL - Més formosa, més fina, més graciosa que mai. Una Francesca Oaaal que serà l'admiració de tothom.

La llave de cristal

EN ESPANYOL

GEORGE RAFT - EDWARD ARNOLD - ROSALINO KEITH
Un film d'irresistible interès.

Clourà el programa un film de dibuixos animats, per Popeye.

Vale más ser soltero